

Proloog

Begin een boek nooit met het weer.

Wie had dat ook alweer gezegd? Een bekende schrijver, neem ik aan.

Wie het ook was, hij heeft gelijk. Het weer is saai. Niemand wil een boek lezen dat over het weer gaat, zeker niet in Engeland, waar we er al zo vaak over praten. Men wil boeken lezen die gaan over mensen. Bovendien worden beschrijvingen door bijna iedereen overgeslagen, heb ik gemerkt.

Je doet er dus goed aan om niets over het weer te schrijven, wat ik nu toch doe, op eigen risico. De uitzondering die de regel bevestigt, hoop ik. Maak je geen zorgen, mijn verhaal speelt zich niet af in Engeland, dus ik heb het niet over de regen. Ik trek een grens bij regen. Geen enkel boek zou met regen moeten beginnen.

Nee, ik heb het over wind. Over de wind die rond de Griekse eilanden wervelt. De heftige, onvoorspelbare Griekse wind. Wind die je tot waanzin kan drijven.

Die avond – de avond van de moord – stond er een harde wind. Een woeste, woedende wind, die door de bomen gierde en over de paden scheurde, loeiend en jankend, alle andere geluiden met zich mee sleurend.

Leo was buiten toen hij de schoten hoorde. Hij zat op zijn hurken achter de villa over te geven in de moestuin. Hij was niet dronken, hij was stoned. (Mea culpa. Hij had nog nooit eerder wiet gerookt, en ik had het hem waarschijnlijk niet moeten

geven.) Na een eerste semi-extatische ervaring – waarbij een bovennatuurlijk visioen betrokken schijnt te zijn geweest – werd hij misselijk.

Precies op het moment dat hij in de tuin zat te kotsen, suisde de wind op hem af en werden de geluiden tegen hem aan gesmaakt: *Beng. Beng. Beng.* Drie schoten, snel achter elkaar.

Leo hees zich overeind. Wankel maar vastberaden tornde hij tegen de wind op in de richting van de schoten – weg van het huis, over het pad, door de olijfboomgaard, naar de ruïne.

Er lag iemand midden op de open plek...

Omringd door de halve cirkel van deels gebroken marmeren zuilen, die er hun schaduwen op wierpen, lag iemand in een plas bloed die zich steeds verder uitspreidde. Leo liep er voorzichtig naartoe en keek naar het gezicht. Meteen deinsde hij achteruit. Zijn eigen gezicht was vertrokken van afgrijzen en hij deed zijn mond open om te gaan schreeuwen.

Precies op dat moment arriveerde ik, samen met de anderen, net op tijd om het begin van Leo's geschreeuw te kunnen horen, voordat de wind het geluid van zijn lippen snaaide en ermee vandoor ging, de duisternis in.

Een ogenblik stonden we daar allemaal roerloos en zwijgend. Het was een angstaanjagend, bloedstollend moment – zoals de climax van een Grieks treurspel.

Maar hier luidde het niet het einde in van het treurspel.

Hier was het nog maar net begonnen.

EERSTE BEDRIJF

Triester verhaal dan dit heb ik nooit gehoord.

– Ford Madox Ford, *The Good Soldier*

Scène 1

Dit verhaal gaat over een moord.

Of misschien is dat niet helemaal juist. Het is in wezen een *love story*. Een triest verhaal over het einde van liefde. Over de dood van liefde.

Eigenlijk klopt mijn eerste zin dus wel.

Het verhaal zal je misschien bekend voorkomen. Je zult er toen wel iets over hebben gelezen. De roddeljournalisten hadden de tijd van hun leven, zoals je je misschien nog herinnert. MOORDEILAND, stond groot op de voorpagina's. Niet verrassend, want alle ingrediënten voor een sensationeel verhaal waren aanwezig: een voormalige filmster die als kluizenaar leefde, een privé-eiland in de Griekse archipel, van de rest van de wereld afgesneden door de wind, en, uiteraard, een moord.

Er is veel onzin geschreven over die nacht. Uit de lucht gegrepen theorieën over wat er al dan niet had plaatsgevonden. Ik hield me daar afzijdig van. Ik had geen belangstelling voor ongegronde vermoedens over wat er op het eiland was gebeurd.

Ik wist wat er was gebeurd. Ik was erbij.

Wie ik ben? Ik ben degene die dit verhaal gaat vertellen, maar ik speel er ook een rol in.

We waren met ons zevenen, en we zaten vast op het eiland.

Een van ons was een moordenaar.

Voordat je geld gaat inzetten op wie van ons het heeft gedaan, beschouw ik het als mijn plicht je te vertellen dat dit geen whodunit is. Dankzij Agatha Christie weten we allemaal

hoe dit soort verhalen in elkaar dient te zitten: een verbijsterende misdaad, gevolgd door een volhardend onderzoek, een ingenieuze ontknoping – en dan, als je boft, op het allerlaatste moment nog een verrassende plottwist. Mijn verhaal is echter geen fictie, het is echt gebeurd. Het gaat over echte mensen, op een plek die echt bestaat. Het is eerder een ‘whydunit’ – een karakterstudie, een onderzoek naar wie we zijn en waarom we bepaalde dingen doen.

Wat ik ga vertellen is mijn oprechte en welgemeende poging de gebeurtenissen van die afschuwelijke nacht te reconstrueren – de moord, en alles wat eraan voorafging. Ik beloof je dat ik je de onopgesmukte waarheid zal vertellen – of in elk geval zal pogen daar zo dicht mogelijk bij te blijven. Alles wat we deden, zeiden en dachten. Hoe? hoor ik je vragen. Hoe is dat mogelijk? Hoe kun jij álles weten? Niet alleen elke daad die werd verricht en alles wat er werd gezegd en gedaan, maar ook wat níet werd gedaan en níet werd gezegd, alle heimelijke gedachten die mensen met niemand delen.

Ik baseer mijn verhaal hoofdzakelijk op de gesprekken die we hebben gevoerd, voorafgaand aan de moord en daarna. Met wie er toen nog in leven was, uiteraard. Ik vertrouw erop dat je me enige artistieke vrijheid gunt met betrekking tot de gedachtewereld van de overledene. Ik ben scriptschrijver van beroep en daarom beter geschikt voor deze taak dan de meeste mensen.

Voor mijn relaas maak ik tevens gebruik van mijn aantekeningen – die van vóór en die van ná de moord. Dit behoeft enige uitleg. Ik werk al jaren met notitieboekjes. Ik wil ze geen dagboeken noemen, omdat ze niet van dien aard zijn. Ik noteer gedachten, ideeën, dromen, flarden van gesprekken die ik opvang, en mijn visie op alles wat er gebeurt. De notitieboekjes zijn op zich niets bijzonders, gewone zwarte Moleskines. Ik heb het betreffende exemplaar van dat jaar opengeslagen naast me

liggen, en zal het ongetwijfeld af en toe raadplegen naarmate we vorderen.

Ik benadruk dit zodat je, als ik op welk punt dan ook in dit verhaal ergens een verkeerde voorstelling van mocht geven, zult begrijpen dat ik dat per abuis doe, niet met opzet, omdat ik het iets te veel vanuit mijn eigen oogpunt bekijk. Dat is een logisch risico, neem ik aan, als je een verhaal vertelt waarin je zelf een kleine rol speelt.

Ik zal niettemin mijn best doen het verhaal niet naar mezelf toe te trekken. Daarbij hoop ik dat je me mijn kleine dwalingen zult vergeven. En voordat je me ervan beschuldigt mijn verhaal als labyrint te brengen, wil ik je eraan herinneren dat het gaat om iets wat echt is gebeurd, en dat dit de manier is waarop we in het ware leven met elkaar communiceren. We springen van de hak op de tak, nemen soms gas terug om bepaalde dingen toe te lichten, jakkeren op hoge snelheid door andere dingen heen, redigeren om zwakke punten te minimaliseren en sterke punten te maximaliseren. De mens is echter niet altijd een betrouwbare verteller als het om zijn eigen leven gaat.

Weet je, eigenlijk zouden jij en ik nu in een bar moeten zitten – als oude vrienden die samen iets zijn gaan drinken.

Dit is een verhaal voor iedereen die ooit liefde heeft gekend, zou ik zeggen, terwijl ik een glas naar je toe schuif – een groot glas, want dat zul je nodig hebben – en als je er goed voor bent gaan zitten, zou ik beginnen.

Ik zou het fijn vinden als je me niet al te vaak in de rede valt, in elk geval in het begin. Discussies kunnen we bewaren voor later. Voorlopig verzoek ik je me beleefd aan te horen – zoals je zou doen als een goede vriend je een nogal langdradige anekdote vertelt.

En nu is het hoog tijd dat we kennismaken met de verdachten – in volgorde van belangrijkheid. En daarvoor moet ik me vooralsnog en met tegenzin terugtrekken in de coulissen en op mijn cue wachten.

Laten we beginnen – zoals het hoort – met de ster.
Laten we beginnen met Lana.

Scène 2

Lana Farrar was een filmster.

Lana was een grote ster. Ze werd een ster toen ze nog erg jong was.

Je kent haar naam vast wel, misschien heb je haar films gezien. Ze heeft er veel gemaakt, te veel om op te noemen. Als je net zo bent als ik, heb je vast een of twee favorieten.

Alhoewel Lana tien jaar voor het begin van ons verhaal was gestopt met filmen, bleef haar faam voortbestaan. Lang nadat ik dood en vergeten zal zijn, alsof ik nooit heb bestaan, zal men zich Lana Farrar nog herinneren, en met recht. Net zoals Shakespeares Cleopatra heeft ze haar 'plaats in de geschiedenis' verdiend.

Lana werd op negentienjarige leeftijd ontdekt door de beroemde, Oscars in de wacht slepende Hollywoodproducent Otto Krantz, met wie ze later in het huwelijk trad. Tot zijn vroegtijdige dood zette Otto al zijn energie en invloed in voor de ontplooiing van Lana's carrière. De films die hij maakte waren stuk voor stuk bedoeld om haar talenten zo goed mogelijk te laten uitkomen. Lana zou echter ook zonder Otto een ster zijn geworden.

Dat kwam niet alleen door haar volmaakte, bijna transparante, porseleinen schoonheid, als een Botticelli-engel – ach, die ogen van onpeilbaar blauw –, of haar houding, haar manier van spreken en haar beroemde glimlach. Nee, Lana had nóg iets, iets ongrijpbaars, iets wat je verwacht bij halfgodinnen,

iets mythisch en magisch, waardoor je je ogen niet van haar af kon houden. Als je naar zoveel schoonheid keek, had je nergens anders meer behoefte aan.

Lana maakte veel films toen ze nog erg jong was, en eerlijk gezegd was er in het begin sprake van een zekere mate van 'god zegene de greep', tot duidelijk werd welk genre het best bij haar paste. Haar romantische komedies konden net zo goed slagen als floppen, haar thrillers waren geen blijvertjes, maar de doorbraak kwam toen Lana haar eerste dramatische rol speelde. Ze was Ophelia in een moderne adaptatie van *Hamlet* en dat leverde haar haar eerste Oscarnominatie op. Hierna werd edelmoedig lijden Lana's specialiteit. Je kunt dergelijke films smartlappen noemen, tranentrekkers, maar in de rol van de gedoemde heldin blonk Lana uit, elke keer weer, of het nu ging om Anna Karenina of Jeanne d'Arc. Nooit kreeg ze de man van wie ze hield, en meestal ging ze aan het eind van de film dood, maar het publiek vond het schitterend.

Je begrijpt natuurlijk wel dat een heleboel mensen dankzij Lana ontzettend veel geld verdienden. Ze was vijfendertig toen Paramount een aantal jaren in een financieel catastrofale situatie belandde en alleen dankzij de opbrengst van haar grootste successen het hoofd boven water wist te houden. Daarom was het in het filmwereldje zo'n schok toen Lana plotseling aankondigde dat ze ermee ophield – op het hoogtepunt van haar roem en haar schoonheid, op de prille leeftijd van veertig jaar.

Het was een raadsel waarom ze had besloten het bijltje erbij neer te gooien, en het zou ook een raadsel blijven, want Lana gaf geen uitleg. Toen niet en ook niet in de jaren daarna. Ze heeft er in het openbaar nooit iets over gezegd.

Ze heeft het echter wel aan mij verteld, op een winterse avond in Londen, toen we whisky dronken bij de open haard en sneeuwvlokken langs de ramen zagen dwarrelen. Ze vertelde me het hele verhaal, en ik vertelde haar over de –

Verdorie. Nu doe ik het al, het verhaal naar mezelf toe trekken. Blijkbaar ben ik, ondanks al mijn goede voornemens, niet in staat mijn eigen persoontje buiten Lana's verhaal te houden. Misschien moet ik mijn nederlaag gewoon erkennen, accepteren dat we onverbrekkelijk met elkaar zijn verbonden, zij en ik, als een pluizige bol touw die niemand meer kan ontwarren.

Maar ook als dat zo is, onze vriendschap begon pas later. Op dit punt in het verhaal hebben we elkaar nog niet eens ontmoet. Ik woonde toen met Barbara West in Londen. Lana woonde in Los Angeles.

Lana was geboren en getogen in Californië. Ze woonde daar, werkte daar, maakte het merendeel van haar films daar. Na de dood van Otto, en nadat ze zich uit de filmindustrie had teruggetrokken, besloot ze echter Los Angeles te verlaten en elders een nieuw leven op te bouwen.

De vraag was: waar?

Tennessee Williams heeft ooit gezegd dat je nergens naartoe kunt als je stopt met films maken – tenzij je naar de maan verhuist.

Lana verhuisde niet naar de maan. Ze verhuisde naar Engeland.

Ze ging in Londen wonen met haar jonge zoon, Leo. Ze kocht in Mayfair een kast van een huis met zes verdiepingen. Ze was niet van plan daar erg lang te blijven, zeker niet voor altijd; ze wilde gewoon een nieuwe levensstijl uitproberen tot ze wist wat ze met de rest van haar leven wilde doen.

Het probleem was dat Lana, nu ze niet meer volledig werd opgeëist door haar carrière, niet wist wie ze was en wat ze wilde doen. Ze voelde zich verloren, vertelde ze me.

Ik weet dat het voor degenen onder ons die zich Lana Farrars films herinneren moeilijk is je voor te stellen dat ze zich 'verloren' kon voelen. Op het witte doek had ze veel en vaak geleden, en dat had ze altijd gedaan met stoïcisme, innerlijke

kracht en onuitputtelijke moed. Ze was haar lot altijd dapper tegemoet getreden en ging vechtend ten onder. Ze was precies zoals je je een heldin voorstelde.

In het ware leven was Lana het tegenovergestelde van de personages die ze speelde. Wie haar écht leerde kennen, zag de vrouw achter de façade, en die was kwetsbaar en gecompliceerd. En helemaal niet zo zelfverzekerd. Niet veel mensen kenden haar als zodanig. Maar naarmate dit verhaal zich ontvouwt, moeten wij haar in het oog houden, jij en ik. Want zij is de bron van alle geheimen.

De tegenstrijdigheid, bij gebrek aan een beter woord, tussen wie Lana in het openbaar en privé was, is iets waarmee ik al die jaren heb geworsteld. Ik weet dat Lana er ook moeite mee had. Vooral toen ze Hollywood verliet en naar Londen verhuisde.

Gelukkig hoefde ze niet lang te worstelen, want het lot greep in. Lana werd verliefd op een Engelsman, een iets jongere, knappe zakenman genaamd Jason Miller. Of deze verliefdheid inderdaad een lotsbeschikking was of alleen een leuke afleiding – die Lana in de gelegenheid stelde alle ingewikkelde existentiële dilemma's over haarzelf en haar toekomst voor zich uit te schuiven, tijdelijk of voor altijd – is nog maar de vraag. Vind ik, tenminste.

Hoe dan ook, Lana trouwde met Jason en Londen werd Lana's nieuwe thuis.

Lana hield van Londen. Ik vermoed dat ze er vooral van hield omdat de Engelsen zo gereserveerd zijn – men liet haar met rust. Het ligt niet in de aard van de Britten om voormalige filmsterren op straat lastig te vallen voor een selfie en een handtekening, ongeacht hoe beroemd ze zijn. Meestal kon Lana rustig door de stad wandelen.

Ze wandelde veel. Lana hield ervan, als het weer het toeliet. Ach, het weer. Zoals iedereen die geruime tijd in Groot-Brit-

tannië woont raakte Lana geobsedeerd door het weer. Naarmate de jaren verstreken werd het een bron van frustratie. Ze hield van Londen, maar toen ze er tien jaar had gewoond, waren de stad en het weer voor haar gevoel synoniem geworden. Ze waren onlosmakelijk met elkaar verbonden. Londen stond voor nat, regen en grijs.

Dit jaar was opvallend griuw. Binnenkort was het Pasen, maar er was nog niets van de lente te bespeuren. En nu dreigde het alweer te gaan regenen.

Lana keek op naar de donker wordende lucht terwijl ze door Soho dwaalde. Precies op dat moment viel de eerste druppel op haar gezicht, en toen een op haar hand. Verdorie. Ze kon beter naar huis gaan, voordat de bui losbarstte.

Ze keerde op haar schreden terug, en keerde ook terug naar haar gedachten. Ze dacht na over de netelige kwestie die haar nu al enige tijd bezighield. Er zat haar iets dwars, maar ze wist niet wat het was. Ze voelde zich al dagen een beetje gespannen. Ze was rusteloos, voelde zich ongemakkelijk, alsof ze door iets werd achtervolgd en er niet in slaagde het van zich af te schudden. In de smalle straten hield ze zelfs haar hoofd gebogen alsof ze probeerde te ontsnappen aan wat het ook was. Maar wat was het?

Denk na, zei ze tegen zichzelf. Probeer het uit te werken.

Onder het lopen maakte Lana de inventaris op van haar leven, op zoek naar aanwijsbaar ongenoegen of zorgen. Lag het aan haar huwelijk? Nee. Jason ervoer de nodige stress vanwege zijn werk, maar dat was niets nieuws. Hun relatie zat in een goede fase. Daar zat het probleem niet. Waar dan? Bij haar zoon, Leo? Kwam het door hun gesprek van laatst? Maar dat was toch niet meer dan een amicaal praatje over zijn toekomst geweest?

Of zat er in werkelijkheid meer achter?

Nieuwe druppels leidden haar af. Ze keek boos naar de wolken. Geen wonder dat ze niet rustig kon nadenken. Als ze eerst maar eens de blauwe hemel kon zien... de zon.

Onder het lopen begon ze te spelen met het idee aan het weer te ontsnappen. Dat was in elk geval iets wat viel te verwezenlijken.

Een verandering van omgeving zou niet gek zijn. Volgend weekend was het Pasen. Ze zouden er even tussenuit kunnen gaan, naar de zon.

Ze zouden een paar dagen in Griekenland kunnen vertoeven. Op het eiland.

Ja, waarom niet? Het zou hen goed doen – Jason, Leo en vooral haarzelf. Ze kon vragen of Kate en Elliot mee wilden. Ja, dat zou leuk zijn. Lana glimlachte. Van de gedachte aan zonlicht en een wolkeloze hemel knapte ze nu al op.

Ze haalde haar telefoon uit haar jaszak.

Ze zou Kate meteen bellen.